

MEJNIKI RAZVOJA KOMPETENC PRI POUKU SLOVENSKEGA IN ITALIJANSKEGA JEZIKA OB KONCU PRVOSTOPENJSKE SREDNJE ŠOLE

Učenci so razvili učinkovito sporazumevalno zmožnost v slovenskem in italijanskem jeziku. Sposobni so učinkovitega poslušanja, govorjenja, pisanja in branja. Znajdejo se v različnih sporazumevalnih okoliščinah in primerno sodelujejo v formalnih in neformalnih govornih položajih (v pogovoru, igri, pouku, načrtovanju ipd.). Glede na okoliščine sporočanja uporabljajo različne socialne zvrsti jezika in upoštevajo sporazumevalna načela (načelo sodelovanja, količine, primernosti, načina in vljudnosti). Ustno predstavljajo učne vsebine s pomočjo miselnih vzorcev, računalniških predstavitev, plakatov ipd. Jezik uporabljajo kot sredstvo za izražanje razpoloženj, utemeljevanje lastnih mnenj, izpovedovanje osebnih izkušenj ter vrednotenje različnih stališč. Poslužujejo se priročnikov in raznovrstnih virov za učenje in raziskovanje.

Tekoče berejo ter razumejo svoji starosti ustrezna neumetnostna besedila. Pri branju upoštevajo zvočne prvine govora – glasnost, hitrost in premore. Med branjem uporabljajo tehnike, ki pripomorejo k boljšemu razumevanju prebranega (podčrtovanje in izpisovanje ključnih informacij). Določijo okoliščine nastanka besedila in sporočevalčev namen, povzemajo temo in bistvene podatke, prepoznajo zgradbene in jezikovne značilnosti besedilne vrste ter argumentirano vrednotijo razumljivost, zanimivost, resničnost, aktualnost in učinkovitost besedila. Na osnovi prebranega znajo tvoriti pisna besedila in ustne predstavitve ob podpori tradicionalnih pripomočkov in informacijske tehnologije. Branje prepoznavajo kot prijetno doživetje. Stopajo v dialog s književnim besedilom, ga razmišljujoče sprejemajo in primerno ovrednotijo.

Znajo tvoriti smiselna, razumljiva, ustrezna in pravilna besedila. Pišejo besedila različnih vrst – pripovedna, opisna, razlagalna, razpravljalna, ki ustrezajo okoliščinam, temi, namenu in naslovniku. Znajo sintetizirati besedila in jih primerno ovrednotiti. Zmožni so tudi (po)ustvarjalnega pisanja. Poleg tega oblikujejo tudi multimedijske predstavitve, ki učinkovito združujejo verbalne, ikonične in zvočne prvine jezika.

Učenci oblikuje čustveno in razumsko razmerje tako do slovenskega kot do italijanskega jezika ter razvijajo spoštovanje in strpnost do drugih jezikov in narodov ter krepijo svojo medkulturno in socialno zmožnost.

UČNI CILJI OB KONCU PRVOSTOPENJSKE SREDNJE ŠOLE

UČNI CILJI	SPRETNOSTI IN VEŠČINE	ZNANJA
	Učenci:	
POSLUŠANJE IN GOVORJENJE	Poslušajo raznovrstna govornjena besedila in prepoznajo vrsto besedila, sporočevalčev namen, povzemajo temo in bistvene podatke ter določijo okoliščine nastanka besedila. Med poslušanjem govornjenega besedila se poslužujejo različnih medslušnih strategij, kot so jemanje zapiskov in izpisovanje	Poznavanje dejavnikov sporočanja: okoliščine (sporočevalec, prejemnik, kraj in čas), namen (neposredni in posredni), tema, jezik, prenosnik (slušni in vidni) in besedilo. Sposobnost različnih vrst poslušanja glede na namen (razčlenjujoče poslušanje, poslušanje z razumevanjem, poslušanje z vrednotenjem oz. doživljanjem).

	ključnih besed, po poslušanju pa svoje zapiske ustrezno uredijo. Kritično spremljajo govornjena besedila in pri tem prepoznajo različna stališča sogovorcev. Vključujejo se v pogovor in sodelujejo tako v formalnih kot neformalnih govornih položajih. Pri tem uporabljajo različne socialne zvrsti jezika glede na okoliščine, uporabljajo vikanje oz. tikanje, sogovorniku ne segajo v besedo in se pogovarjajo z jasnim namenom. Pripovedujejo o izkušnjah in učnih vsebinah (literarnih in jezikovnih), ki jih jasno predstavijo v logičnem in kronološkem zaporedju. Pri tem uporabljajo ustrezen jezikovni register. Svoja stališča in poglede znajo jasno in prepričljivo utemeljiti. Izražajo se tekoče, spontano in jezikovno pravilno. Tvorijo jasna, dobro organizirana, smiselna, razumljiva in učinkovita besedila, tudi v povezavi z učnimi vsebinami, vezanimi na jezikovni in književni pouk. Pravorečno zmožnost dokažejo tako, da obvladajo knjižni izgovor besed in povedi.	Sposobnost razumevanja in kritičnega sprejemanja raznovrstnih pogovorov, prebranih odlomkov iz knjig, vodenih ogledov filmov, radijskih oddaj, dokumentarcev in videoposnetkov. Sposobnost vključevanja v vodene in spontane pogovore, vezane na neposredne izkušnje učencev in na učno snov. Poznavanje načel uspešnega pogovarjanja: upoštevanje okoliščin sporočanja (ustreznost, jedrnatost, natančnost, zaporednost, jasnost), poznavanje teme, upoštevanje prvin besednega jezika. Predstavitev osebnih izkušenj, ustno obnavlja in preoblikovanje resničnih in izmišljenih zgodb, predstavitev osebnih mnenj in zagovarjanje določenih stališč o raznovrstnih temah (tudi aktualnih). Individualno in razredno branje izbranih besedil kot izhodišče za pogovor in izmenjavo mnenj. Poznavanje osnovnih podatkov o začetkih italijanskega in slovenskega knjižnega jezika ter njunem razvoju skozi stoletja. Poznavanje in sposobnost jasne predstavitve osrednjih obdobij, predstavnikov in del slovenske in italijanske književnosti. Pravorečna zmožnost.
--	---	---

BRANJE	Tiho in glasno berejo ter razumejo raznovrstna neumetnostna besedila. Uporabljajo različne tehnike branja glede na namen (informativo branje, selektivno in podrobno branje). Med branjem podčrtajo, obkrožijo ključne besede ali jih izpišejo, pripišejo opombe ali osebna razmišljanja. Po branju povzamejo temo, bistvene podatke in obnovijo besedilo. Doživeto in interpretativo (po večkratnem branju) preberejo književni odlomek ter izrazijo svoja doživljanja in občutke. V raznovrstnih literarnih besedilih prepoznajo glavno temo, motive, dogajalni čas in prostor, ločijo glavno in stranske osebe, predstavijo dogajanje in ga kronološko razvrstijo. Opišejo osrednje literarne like, naštejejo značilnosti njihovega govora, značaja in ravnanja, poudarijo	Individuano tiho in razredno branje. Branje in razumevanje raznovrstnih neumetnostnih besedil in besedilnih vrst, tudi iz množičnih medijev (poročilo, opis, članek, prošnja, življenjepis, ocena besedila (filma/knjige) . Poznavanje bralnih tehnik: informativo branje, selektivno branje, podrobno branje, interpretativno branje. Uporaba medbralnih strategij. Recepcijska zmožnost – sposobnost branja, doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil. Poznavanje književnih pojmov (npr. avtor, pripovedovalec, književna oseba, dogajalni čas in prostor, motiv, tema, ideja) in pesniških sredstev (npr. primera, poosebitev, okrasni pridevek, pretiravanje, stopnjevanje, refren, retorično vprašanje, nagovor).

	njihov socialni položaj, psihološke lastnosti in motive za ravnanje. Oblikovno in jezikovno analizirajo besedilo in izrazijo osrednjo idejo/sporočilo književnega besedila. V pesniškem besedilu prepoznajo tudi trope in retorične figure. Izpostavijo podobnosti in razlike med tematsko sorodnimi besedili in se do njih opredelijo.	
PISANJE	Tvorijo besedila različnih vrst – pripovedna, opisna, razlagalna, razpravljalna, pri čemer upoštevajo snov, temo, namen, naslovnika in zvrst. Preizkušajo se v pisanju različnih besedilnih vrst (pismo, obnova, obvestilo, poročilo, članek, življenjepis, komentar, ocena, referat ipd.). Pisno besedilo ustrezno zasnujejo, načrtujejo, sestavijo in pregledajo. Pomagajo si z miselnimi vzorci, osnutki, s shemami ali točkami. Pazijo tudi na oblikovno plat končnega izdelka. Pri tvorbi besedila pazijo, da je besedilo zastavljeno logično in v smiselnem zaporedju, da je pravopisno, oblikoslovno in skladenjsko pravilno in da je besedišče primerno. Pri pisanju spisov pazijo tudi na členitev besedila na uvod, jedro in zaključek. Brez težav pripravijo razne multimedijske predstavitve. Prebrana in poslušana besedila znajo ustrezno obnoviti, strniti, ovrednotiti in preoblikovati s	Poznavanje faz nastajanja zapisanega besedila: - iznajdba (namen, tema, besedilna vrsta, vsebinske in zgradbene značilnosti, prejemnik); - urejanje (sheme, miselni vzorci, tvorba besedila – primerno besedje, čitljiva pisava,); - ubesediljenje (pregledovanje besedila, upoštevanje pravopisnih, oblikoslovnih, slogovnih in skladenjskih jezikovnih pravil). Poznavanje vsebinskih, oblikovnih in slogovnih značilnosti različnih književnih besedil (npr. romanov, novel, povesti, pesniških oblik itd.) in neumetnostnih besedilnih vrst (npr. pisem, obvestil, poročil, življenjepisov, komentarjev, ocen, referatov itd.). Oblikovanje miselnih vzorcev, točk, sintez in pisnih obnov.

	pomočjo miselnih vzorcev, smeh in točk. Tvorijo prozna in pesniška poustvarjalna besedila različnih vrst (nadaljevanje zgodbe, spreminjanje zgodbe, aktualizacija, dramatizacija proznega ali pesniškega besedila ipd.). Rokopisno besedilo se trudijo napisati s čitljivo pisavo. Pri računalniškem oblikovanju besedila pazijo na enotno pisavo, velikost in različen tip črk.	Raba računalniških programov za obdelavo besedil (Microsoft Word, LibreOffice Writer) in prikazovanje predstavitev (PowerPoint).
USVAJANJE IN ŠIRJENJE BESEDIŠČA	Učenci se brez težav sporazumevajo v formalnih in neformalnih govornih položajih ter temu primerno uporabljajo knjižni jezik ali narečje. Brez težav poimenujejo bitja, predmete, dejanja, lastnosti idr. s knjižnimi izrazi in se izogibajo ponovitvam. Pridobljeno besedišče smiselno uporabijo v pisnih in govorjenih besedilih. K danim besedam dodajo njihove protipomenke, sopomenke, podpomenke, nadpomenke ter besede iz iste besedne družine. Iz danih skladenjskih podstav tvorijo tvorjenke, jih pretvarjajo v skladenjske podstave, dopolnijo in tvorijo definicije danih pojmov. Širijo svoj besedni zaklad in uporabljajo besede tudi v njihovih različnih pomenih in v prenesenem pomenu.	Razlikovanje in smiselna uporaba socialnih zvrsti slovenskega in italijanskega jezika. Razvita poimenovalna zmožnost. Poznavanje različnih pomenov besed, odnosov med besedami, njihove slogovne vrednosti, izvora in tvorjenosti.

	Razumejo in aktivno uporabljajo strokovno terminologijo pri posameznih učnih predmetih. Uporabljajo slovarske priročnike v knjižni in elektronski obliki za širjenje besednega zaklada.	Poznavanje in raba strokovnega besedišča. Raba jezikovnih priročnikov (pravopis, slovarji, slovnice ipd.).
PRAVOPIŠNA IN SLOVNIČNA PRAVILA TER METAJEZIKOV NA ZMOŽNOST	Učenci so izboljšali svojo pravopisno, pravorečno, poimenovalno in skladenjsko zmožnost. Poznajo osrednja pravopisna in slovnična pravila ter prepoznajo, popravijo in utemeljijo lastne jezikovne napake v govorjenih in zapisanih besedilih. Pri tvorjenju različnih besedil pazijo na jezikovno pravilnost, tako da upoštevajo pravopisna in slovnična pravila. Pravopisno zmožnost dokažejo tako, da pravilno zapisuje glasove in glasovne sklope, pravilno izbirajo in zapisujejo predloge, veliko začetnico in ločila ter uporabljajo pravopisne in slovarske priročnike. Poznajo in opišejo stavčnočlensko sestavo stavka – poimenujejo stavčne člene in navedene vprašalnice zanje. Ločijo priredno zložene povedi od podredno zloženih ter utemeljijo svoje rešitve z argumenti. Opišejo stavčno sestavo podredno zloženih povedi – določijo glavni stavek, poimenujejo vrsto odvisnika in navedejo vprašalnico zanj.	Pravopis (deljenje besed, velika in mala začetnica, pisanje skupaj in narazen, ločila, premi govor in odvisni govor). Slovnica: <u>beseda</u> – povezovanje besed (tvorjenke), pomeni besed (enopomenke, večpomenke), odnosi med besedami (sopomenke, protipomenke, nadpomenke, podpomenke), slogovna vrednost besed (slogovno zaznamovane in nezaznamovane besede), izvor besed (domače in prevzete besede), tvorjenke). <u>Oblikoslovje</u> – samostalnik, pridevnik, zaimek, števnik, glagol, prislov, predlog, veznik, členek, medmet. <u>Skladnja</u>: besedna zveza, poved, stavek, stavčni členi, večstavčna poved (podredje in priredje).

	Poznajo pomenska razmerja med povedmi (vzročno, posledično, nemerno, itd.) in jih s pomočjo ustreznih vezniških besed pravilno ubesedijo. Poznajo glavne postopke besedotvorja in izpeljave besed ter razumejo osrednje semantične povezave med besedami. Razmišljajo o jezikovnih napakah, ki jih delajo, in ugotavljajo, zakaj do njih prihaja (npr. zaradi jezikovnega stikanja med slovenskim in italijanskim jezikom). Uporabljajo slovarje, slovnice in pravopis kot pripomočke za iskanje odgovorov na svoje jezikovne dvome.	
--	--	--